

عنوان مقاله:

آرکایسم در شعر اخوان ثالث

محل انتشار:

همایش کشوری افسانه (سال: 1389)

تعداد صفحات اصل مقاله: 15

نویسنده:

جواد دهقانیان - استادیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه هرمزگان

خلاصه مقاله:

هر شعر حداقل از سه عنصر اساسی برخوردار است. این عناصر عبارتند از زبان، تصویر (ایماژ) و موسیقی. این سه ویژگی را به شکل های متفاوت در شعر سنتی و نو می توان مشاهده کرد. برای مثال شاعر سنتی و نو هر دو بر موسیقی شعر تأکید می کنند اما برداشتهای آنها از موسیقی تفاوت دارد. برای منتقد سنتی وزن شعر (موسیقی بیرونی) و ردیف و قافیه (موسیقی کناری) در اولویت قرار دارد و در درجه ی بعد محتوا و موضوع اهمیت پیدامی کند. شعر نو در مقابل به تقویت موسیقی درونی شعر می اندیشد و هر چند موسیقی بیرونی و ردیف و قافیه را به طور کامل کنار نمی گذارد ولی به گونه ای قابل ملاحظه از اهمیت آنها می کاهد. اگر در نقد سنتی، موسیقی شعر بیشترین اهمیت را داشت و در تعریف آن بر موزون و مقفی بودن تأکید می کردند در نقد نو به ویژه بعد از فرمالیسم زبان شعر اهمیت بیشتری یافت. فرمالیست ها شعر را رستاخیز کلام می دانستند و سعی می کردند ماهیت و هویت شعر را در عناصر زبانی بیابند. آرکایسم یا باستان گرایی یکی از ویژگی هایی است که از نظر این گروهبه تشکیل زبان شاعرانه کمک می کند. در شعر نو شاملو و اخوان از این ویژگی بسیار استفاده کرده اند. البته اخوان به مراتب بیشتر از شاملو به آرکایسم تمایل نشان داده است. این امر دو دلیل عمده دارد. نخست اینکه اخوان یک ناسیونالیست افراطی بود و به ایران باستان عشق می ورزد و اوج عظمت و شکوه ایران را در روزگار باستان جستجو می کرد. برخی از نام ها و اسامی خاص زرتشتی و باستانی با همین رویکرد به زبان شعر او وارد شده است. همچنین است آیین ها و مراسم باستانی که شاعر بر آن ها توجه نموده است. دومین دلیل به علاقهی اخوان به سبک خراسانی است. او علاقه ی خاصی به شعر عصر سامانی داشت. دوره ی سامانی برای او احیای مجدد ایران باستان بود. علاوه بر این تعلق او به خراسان مسلماً در بهره گیری از این سبک تأثیر فراوان داشته است. این دلایل باعث شده واژگان شعر سبک خراسانی در شعر او نمودی بارز داشته باشد. اخوان سعی می کرد حتی واژه های جدید و مورد نیاز خود را براساس واژگان عصر سامانی بسازد. در شعر اخوان آرکایسم به دو شکل دیده می شود. نخست در قالب واژگان و مفردات که بیشتر قابل تشخیص است و دیگر اقتباس الگوهای نحوی و ساختاری زبان که به نسبت کمتر است.

کلمات کلیدی:

اخوان ثالث، زبان شعر، فرمالیسم، آرکایسم

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/228214>

